

Posudek vedoucího diplomové práce:

Autor DP: **Marek Macák**

Název DP: **Metateorie v psychoterapii: realismus, antirealismus a kritická hermeneutika jako třetí alternativa**

Práce Marka Macáka se zaměřuje na v domácím odborném prostředí nepříliš reflektovanou problematiku psychoterapeutické metateorie. Jeho cílem je nabídnout alternativu ke dvěma převládajícím metateoretickým tendencím, které vhodným způsobem označuje jako realismus a antirealismus. Ve vztahu k těmto dvěma tendencím nabízí kritickou hermeneutiku Paula Ricoeura jako adekvátní metateoretické východisko.

Za hlavní a originální přínos považuji tu část diplomové práce, ve které se autor zabývá hermeneutickým pojetím psychoterapie (první část představující realismus a antirealismus jako metateoretická východiska chápu především jako potřebný kontext a východisko). Autor si z rozsáhlého Ricoeurova díla, které se v průběhu padesáti let dramaticky vyvíjelo, zvolil velmi vhodně sérii několika pozdějších prací (tj. jednak práce zabývající se hermeneutikou obecně, a jednak práce zaměřující se na specifitější problematiku, jako je metafora, narativita či identita).

Autor zcela správně říká, že hermeneutika jako metateorie – ve srovnání s realismem či antirealismem - nenabízí konkrétní ontologická východiska, nýbrž „nabízí korekci a amplifikuje procesy porozumění“. Osobně bych místo slova „amplifikuje“ užil výraz „explikuje“, ale co do smyslu tohoto tvrzení zcela souhlasím. V práci je kladen důraz na sémiotickou a sémantickou stránku psychoterapie (tj. jedná se zde o procesy utváření významu a o změny na této rovině). Právě tento důraz, tj. ukázání tohoto aspektu psychoterapie, činí hermeneutiku, tj. teorii interpretace, náležitým způsobem uvažování o psychoterapii.

Autor se vhodně zaměřuje na pojmy, jako je „diskurs“ (chápaný z hlediska dynamiky virtuálního kódu a aktuální promluvy), dále na pojem „díla“, a poté na stěžejní pojmy „textu“ a „světa textu“. Hermeneuticky chápaný pojem „díla“ je pro psychoterapii velmi inspirativní, to znamená, že význam je určitým způsobem „udělán“ v artefaktech a procesech, včetně jazykových. Interpretovat znamená explikovat, jakým způsobem je „udělán svět textu“, přičemž podobně jako „dílo“, je také „text“ možné chápat v psychoterapeutickém kontextu velmi široce. Autor dále pojednává v souvislosti s psychoterapií další Ricoeurovy stěžejní

koncepty, jako jsou „porozumění jakožto rozvrh“, či „(sebe)porozumění jakožto přivlastnění“, dále také pojetí mimése, fikce a imaginace formulované v souvislosti s metaforou a vyprávěním.

Za hlavní přínos považuji ty části práce, ve kterých autor formuluje hermeneutický model terapeutické situace, tj. takové, ve kterých se soustřeďuje na sémantickou a interpretativní stránku psychoterapeutického procesu, a kde ukazuje, že účinná psychoterapie je „sémantickou inovací“, jinak řečeno: změnou na rovině procesů utváření významu. Právě proto může být hermeneutika adekvátním metateoretickým východiskem a rámcem pro psychoterapii.

Práce obsahuje některé formální a pravopisné nedostatky, které nelze zcela pominout. I přes tyto nedostatky však považuji diplomovou práci Marka Macáka za mimořádně inspirativní, originální a kvalitní. Autor zde prokázal tvůrčí schopnosti a samostatný úsudek. Práce splňuje požadavky standardně kladené na diplomové práce v oboru psychologie, a proto jí doporučuji k obhajobě.

V Praze 12. 1. 2009

Vladimír Chrz

